

RIJEČ UREDNIŠTVA

JESU LI ŠUMARI NAJVEĆI PROBLEM LIJEPE NAŠE?

Negativna medijska kampanja usmjerena protiv šumara, a posebice na predstavnike trgovačkog društva Hrvatske šume d.o.o., traje neprestano već nekoliko godina, a intenzivnije unatrag dvije godine. Sve je eskaliralo nedavno aferom s vjetroelektranom Krš-Pađene. Mediji su se brže-bolje natjecali tko će više oblatiti pojedinačne i kolektivne vinovnike događaja. Temeljem paušalnih analiza zamjeralo se Hrvatskim šumama svašta, od privremenog neplaćanja šumskog doprinosa gradovima i općinama (u vrijeme kompletnog zastoja države uvjetovanog epidemijom koronavirusa ta namjenska sredstva ionako nitko nije mogao trošiti na izgradnju i održavanje šumskih cesta) do pripreme podizanja kredita za likvidnost tvrtke, koja je u sklopu pomoći pristala na produljenje roka plaćanja drvne industrije za isporučenu sirovinu sa 60 na 100 dana od dana izdavanja računa za sve isporuke od početka 2020. godine. Primjedbe na korištenje valjda najpoznatijega parafiskalnog nameta u Hrvata za usluge općekorisnih funkcija šuma ne treba ni spominjati, jer nema bitnijeg poduzetnika ili bilo kojeg političara koji u cilju pomoći gospodarstvu ne spomene smanjenje ili ukidanje toga. Laicima nije ni poznato da su Hrvatske šume svojim kriznim planom u potpunosti izbacile ovaj način financiranja gospodarenja šumama za 2020. godinu. U vrijeme korona krize to su vjerojatno bili najispravniji poslovni potezi u cilju sačuvanja vlastite zaposlenosti, zaposlenosti kupaca i dobavljača, kao i likvidnosti tvrtke. Koga to zanima kad čitatelje zanimaju negativne vijesti i afere. Većini njih također nije poznato da se šumarstvo uvijek u kriznim vremenima pobrinulo samo za sebe, ali i za druge koje je nosilo na svojim plećima. U svim krizama šumarstvo je pomagalo drvnoj industriji, pa i otpisivalo dugove u raznim državama i uređenjima koji su vladali na našem prostoru, ali i snosilo posljedice objektivnih i subjektivnih poslovnih rizika aktera u drvnom sektoru.

Moć objavljenih tekstova na mrežnim stranicama i društvenim mrežama je velika. U kratkom vremenu dopire do velikog broja čitatelja. Većina tekstova objavljuju se kao bombastični naslovi i podnaslovi. Čitanjem sadržaja tek upućenijem čitatelju je jasno što ne odgovara istini. Obično se prema kraju članka sadržaj ublažava, ali to pročitaju najuporniji čitatelji, dok im u percepciji ostaju negativne informacije iz naslova i s početka teksta. Na društvenim mrežama javljaju se mnogi od pojedinaca do udruga, a dosta njih i anonimno te pisanjem svojih komentara stvaraju negativno ozračje o šumarskoj struci. Čitajući brojne napise stječe se dojam da su šumari jedan od većih problema Lijepe naše.

Bolji poznavatelji prilika priznat će da je šumarstvo uz poljoprivredu nositelj opstanka preostalih ruralnih krajeva. Šumarstvo koje je najzastupljenije u ruralnim i manje razvijenim područjima osigurava egzistenciju zaposlenicima Hrvatskih šuma, zaposlenicima brojnih izvoditelja radova u šumarstvu te tvrtki i obrta u drvnom sektoru, posredno svima koji prodaju svoje proizvode drvnim tvrtkama, a čuvar je najvećeg dijela ekološke mreže Republike Hrvatske. Kroz zaštitu šuma i šumskih zemljišta od požara na krškom području važna je karika sačuvanja bioraznolikosti države, ali i kulise koja pomaže hrvatskoj grani gospodarstva od posebnog interesa – turizmu. U vrijeme Domovinskog rata šumarstvo je umjesto države gradilo i ceste kako bi povezalo dijelove Republike Hrvatske, gdje su nekada stanovnici putovali preko susjednih do matične države.

U dragoj nam Hrvatskoj domovini danas postoji osam nacionalnih parkova i 11 parkova prirode u kojima je većina temeljnih fenomena šuma. Zaštita prirode u biti je sačuvana područja preuzela na upravljanje od šumara. Da se na tim područjima nije gospodarilo uz šumarske postulate i s ekološkim obzirom, ne bi se danas dičili s parkovima kao što su Plitvička jezera, Risnjak, Sjeverni Velebit ili Mljet. U krškom dijelu Hrvatske, gdje se nalazi većina zaštićenih parkova, nikad nije nestalo šume upravo zbog dva i pol stoljetnog gospodarenja s njom. Današnje generacije se ne sjećaju izgleda šuma u prijašnjim razdobljima. Većina najvrjednijih šuma hrasta lužnjaka posječena je kompletno između 1820-ih i 1920-ih godina. Danas stasaju nove generacije tih uzgojenih šuma koje su u biti proizvod hrvatskih šumara. Nakon Drugoga svjetskog rata sjeklo se količinski skoro kao i danas, jer nije bilo drugih resursa pa se država obnavljala i dolazila do potrebnih financijskih sredstava. Uz sve to zahvaljujući mudrosti i radu više generacija šumara, današnja je pokrivenost države pod šumama 44 posto, a sa šumskim zemljištima i 49 posto. Nažalost, većina javnosti ne može shvatiti pojam vječnih šuma koje nisu stalno u istoj dobi, jer jednako kao i druga bića imaju svoje razvojne stadije. Njihova vječnost se proteže kroz slijed generacija šume. Sječa starih zrelih šumskih sastojina preduvjet je nove generacija šume kojoj se svi iskreni šumari najviše vesele, jer je uspješno napravljena smjena generacija i sačuvana opstojnost šume na istoj površini. Taj prijelaz je u nizinskim šumama vidljiviji, no postoje i gorske šume na kojima se tako očiti prijelaz ne vidi, pa to i promatračima manje upada u oko.

Neupućeni ili zlonamjerni ne znaju ili zaboravljaju na desetljetne pritiske ponajprije na državno šumarstvo radi po-

godovanja pojedincima i tvrtkama u cilju podizanja nekad više maslinika i vinograda, a danas više gradnji vjetroelektrana i pašarenja na obraslim i neobraslim šumskim zemljištima. Hrvatski šumari baštine pojam potrajnog gospodarenja, pojma danas poznatijeg kao održivo gospodarenja, kojim su se borili da se površine pod šumom ne smanjuju. Tako, ako se u funkciji razvoja kojemu se nitko pametan neće protiviti ako je održiv i racionalan, negdje i krče šume radi prenamjene odobrene prostornim planom, smanjena površina pod šumama se nadoknađuje podizanjem nove šume na drugom mjestu. Koliko god se državno šumarstvo najčešće smatralo kočničarem razvoja, ono je zapravo bilo branitelj zakonskog djelovanja, dok su često pa i danas neki investitori, ali i državne institucije, vršili pritisak ubrzavajući proceduru u svoju korist bez pravne podloge. Hrvatske šume d.o.o. sa svim svojim prednostima i manama samo su dio slike koju danas imamo u Republici Hrvatskoj. Način kadroviranja i upravljanja jednak je kao i u ostalim javnim poduzećima i trgovačkim društvima u većinskom državnom vlasništvu. Kao u svakoj struci postoje previdi i pogreške, ali postulati hrvatskoga šumarstva su isprobani i dokazani kroz više od 250 godina. Današnje manje kvalitetne izvedbe u pojedinim šumama posljedica su raznih faktora i ne razlikuju se od pogrešaka koje se u svim djelatnostima događaju (zar se djelomično pogrešno ne obavi operacija, sagradi zgrada ili sastavi stroj?). Čak i u recenatnom slučaju s vjetroelektranom Krš-Pađene Hrvatske šume d.o.o. pozitivno su odradile svoju zadaću naplatom duga investitoru za služnost u iznosu prema pravilniku važećem u vremenu pokretanja investicije. Hrvatske šume većinom su u svom djelovanju između čekića i nakovnja, s jedne strane pritisak korisnika drvne sirovine za što većom sječom i proizvedenom i plasiranom količinom ili korisnika prostora preko služnosti ili zakupa, a s druge strane sve veći pritisak za zaštitom staništa i jedinki što usložnjava i poskupljuje proizvodnju.

Resorno ministarstvo, koje osim što je krajem 2011. godine prvi put nakon 1919. godine ispustilo u svom imenu naziv šumarstva, uz taj simbolički čin postalo je maćeha vlastitom čedu, budući resorni ministar/ministrica kao jednočlana

skupština trgovačkog društva Hrvatske šume d.o.o. svojim nalogima prema upravi toga Društva djeluju u korist svih aspiranata na sve vrste proizvoda i usluga iz šume i šumskog zemljišta. Tako se najvrjedniji trupci prodaju po dogovornim cijenama, koje već dugi niz godina nisu usklađene s tržišnim, čak ni s manje razvijenim susjednim zemljama, ogrjevno drvo i drvni ostaci se prodaju po dugogodišnjim ugovorima, bez obzira na promjene tržišnih uvjeta, a neobraslo šumsko zemljište, čak i tartufi, moraju se prepustiti svakome tko zaželi, čak i ako se ne pridržava zakonske regulative.

Hrvatsko šumarsko društvo učestalo ističe politizaciju cijeloga sustava kao jedan od najvećih problema našega društva. Politike mijenjaju kompletne Uprave društva, garnirane s većom ili manjom kvotom uhljeba, svake četiri godine, a ponekad i u kraćim terminima. Tako postavljena vodstva dužna su provoditi naloge te iste politike, pa bile one i protuzakonite. Na taj se način tvrtke, kao u našem slučaju Hrvatske šume d.o.o., povlače po medijima kao kriminalne organizacije, ili se čak protiv njih organiziraju javni prosvjedi. Kako se pritom osjećaju zaposlenici, naše kolege koji s ljubavlju i odgovorno obavljaju svoj posao, možemo naslutiti?

Prateći sva zbivanja postoji bojazan da se ne priprema teren kako bi se državne šume dale u koncesiju nakon što se trgovačko društvo Hrvatske šume proglase nesposobnim za upravljanje. Na brojnim primjerima poznato je kako koncesije uglavnom donose samo eksploataciju bez ulaganja u šume. Većina europskih država bogatih šumama imaju jake svoje državne tvrtke za gospodarenje državnim šumama i čuvari su tih šuma, ali i prostora kao i života na njima.

Svrha ovoga teksta nije obrana bilo koga unaprijed, jer o nečijoj nevinosti i krivnji odlučivat će institucije kojima je to posao. U državi gdje se vode mnoge besplodne rasprave, koje se većinom tiču prošlosti, treba početi racionalnije sagledavati sadašnjost i ne povoditi se za huškačkom histerijom. Potrebno je popuštati okove politike i prepuštati struci da radi ono što najbolje zna, a to je u šumarstvu gospodarenje šumama i šumskim zemljištima.

Uredništvo

EDITORIAL

ARE FORESTERS THE BIGGEST PROBLEM OF OUR BEAUTIFUL HOMELAND?

The negative media campaign directed against foresters, and particularly against the representatives of the company Croatian Forests Ltd, has been going on for several years and has gained in intensity in the past two years. It all escalated recently with the scandal concerning the wind power plant Krš-Padene. The media rushed to smear individual and collective entities involved in the event. Based on impromptu analyses the company Croatian Forests was criticised for all kinds of things, including temporary non-payment of forest contributions to cities and municipalities (at the time when the state was at a complete standstill due to the coronavirus epidemics these earmarked funds could not be spent on the construction and maintenance of forest roads anyway), as well as raising a loan to boost the company's liquidity. Namely, the company agreed to extend the payment period of the wood industry for the delivered raw material from 60 to 100 days from the date of issuing the invoice for all deliveries from the beginning of the year 2020. Let us not even mention all those remarks on the use of probably the most well-known parafiscal levy in Croatia related to non-market forest functions. There is not one entrepreneur or politician who has not requested the reduction or abolition of this levy as a way of helping the economy. Lay people are not even aware of the fact that the crisis plan of Croatian Forests envisages complete elimination of this form of financing forest management for 2020. At the time of the coronavirus crisis these are probably the best business moves aimed at preserving employment in the company, employment of the customers and suppliers, as well as the company's liquidity. But who wants to read about this when negative news and scandals are much more interesting? Most people do not know either that at times of crises forestry has always taken care not only of itself but also of others dependent on it. In all crises forestry has helped the wood industry, written off debts of various states and political systems reigning in these areas, but also borne the consequences of objective and subjective business risks of those working in the wood sector.

The power of the texts published on websites and social networks is enormous. They reach large numbers of readers in a very short time. The majority of the published texts feature bombastic headlines and sub headlines. Only when the whole text is read does it transpire what is the truth and what is not. Usually the content of an article is softened towards the end, but the whole article is read only by the most persevering reader, while the majority retain only the negative information from the headlines and the beginning

of the text. Social networks are full of individuals and associations whose comments, often anonymous, create a negative image of the forestry profession. All these comments give an impression that foresters are one of the biggest problems of Our Beautiful Homeland.

Those better acquainted with the situation realize that forestry and agriculture are the pillars of survival in the remaining rural areas. Forestry, which is most represented in rural and less developed areas, provides a livelihood for employees of Croatian Forests, employees of numerous contractors in forestry and companies and crafts in the wood sector, and indirectly of all those who sell their products to wood companies. Forestry also guards and cares about the largest part of the ecological network in the Republic of Croatia. By protecting forests and forestland from fires in karst areas it forms an important link in the conservation of biodiversity in the state, but also creates a setting which helps the Croatian economic branch of particular interest - tourism. During the Homeland War it was forestry professionals who constructed roads needed to connect parts of the Republic of Croatia at the time when residents had to travel through neighbouring countries in order to reach their home country.

In our beloved homeland there are eight national parks and eleven nature parks in which forests constitute the basic phenomena. Basically, nature conservation has taken over the preserved areas for management from foresters. If these areas had not been managed according to forestry postulates and ecological considerations, we would not be able to boast of parks such as Plitvice Lakes, Risnjak, North Velebit and Mljet. In the karst part of Croatia, where the majority of protected parks are located, forests have never disappeared thanks to two and a half century long forest management. Present day generations do not know what forests looked like in earlier periods. The majority of the most valuable forests of pedunculate oak were completely cut down between the 1820s and 1920s. Today we witness the growth of new generations of managed forests, which are essentially the product of Croatian foresters. After World War Two the quantities of forests that were cut down almost equalled present day quantities because there were no other resources and the state needed the necessary financial means for rebuilding and renovation. Moreover, thanks to the wisdom and hard work of several generations of foresters, the present forest cover in Croatia amounts to 44 percent and forestland to 49 percent. Regrettably, most people do

not comprehend the concept of eternal forests, which are not always of the same age, because just like other beings they have their development stages. Their eternity extends through generations of forests. Cutting down old, mature forest stands opens the door to a new generation of a forest, and all foresters rejoice in it because it testifies to a successful change of generations and the survival of the forest in the same area. This transition is visible in lowland forests, but there are also mountain forests in which such an obvious transition is not striking, so it is less noticeable to observers.

Those less well informed or malicious do not know about or close their eyes to decades of pressures on the state forestry. These pressures are aimed at enabling individuals and companies to receive different benefits: in the past it was olive groves and vineyards, today it is the construction of wind power stations and grazing in vegetation-covered or bare forest areas. Croatian foresters staunchly adhere to the concept of sustainable management, under which they fight against reducing forested areas. Thus, if forests are sometimes cut down for conversion purposes as regulated by spatial plans, reduced forested areas are immediately replaced with new forests in another place. Although state forestry has often been thought as a hindrance to development, it has in fact defended lawful activities in circumstances in which some investors, as well as state institutions, have exerted pressure by speeding up the procedure in their favour without any legal basis. The company Croatian Forests Ltd, with all its strengths and weaknesses, is only a part of the overall picture in the Republic of Croatia. Personnel recruitment and management is the same as in other public companies and state-owned companies. Just like in any other profession, there are omissions and mistakes, but one thing is always the same: the postulates of Croatian forestry have been tested and verified for over 250 years. Present-day activities of lesser quality in some forests are the consequence of various factors and they do not differ from mistakes taking place in all other professional spheres (is not it true that sometimes a surgical operation may go wrong, or a building can be poorly constructed or a piece of machinery badly assembled?). Even in the most recent case of the Krš-Pađene wind power station, Croatian Forests Ltd have done their homework well by collecting the debt to the investor for easement in the amount according to the regulations valid at the time of starting the investment.

In most of its activities Croatian Forests Ltd are between the hammer and the anvil: on the one hand, there is constant pressure by users of wood resources for more felling and

more produced and sold quantities, and on the other, there is growing pressure to protect habitats and species, which all makes production more complex and more expensive.

The relevant ministry, in addition to dropping the word forestry from its name at the end of 2011 for the first time after 1919, has also become an evil stepmother to its own child, since the line minister, as a one-member assembly of the company Croatian Forests Ltd, by his/her orders to the Company management acts to benefit all aspirants to receive all kinds of products and services from forests and forestland. Thus, the most valuable logs are sold at negotiated prices which have for years been out of touch with market conditions, fuel wood and wood residues are sold under long-term contracts regardless of changed market conditions, and bare forest land, and even truffles, must be given over to anyone who wants them, even if legal regulations are not complied with.

The Croatian Forestry Association frequently points out that politicization of the entire system is one of the biggest problems of our society. Entire company managements are changed by politics every four or fewer years and nepotism is an inherent part of the system. Managements installed by politics in this way are forced to carry out the orders of the same policies, even if they are illegal. This is how companies, in our case Croatian Forests Ltd, are dragged through the media as criminal organisations; even public protests are organized against them. Can we even guess how the employees, our colleagues who do their jobs responsibly and lovingly, feel?

All these events raise fears of the terrain being prepared for giving state forests for concession after the company Croatian Forests is declared incapable of forest management. There are many examples of concessions generating exploitation of forests without any investments in them. The majority of European countries with abundant forest areas have strong state companies which manage and guard state forests, their areas and the life in them.

This text does not aim to defend anybody in advance: someone's innocence or guilt will be decided on by relevant institutions. In the state in which fruitless debates about the past are held, it is time to turn to the present in a more rational manner and not succumb to harangues and hysteria. Politics should loosen its grip and leave it to the profession to do what it knows best: in the case of forestry, it is the management of forests and forestland.

Editorial Board